

ombudsman

už 20 let pomáháme bez rozdílu

Vaše č. j. DKČPO/0912/2019/02
Sp. zn. 31/2019/NZ/MR
Č. j. KVOP-716/2020
Datum 7. ledna 2020

Vážený pan
Ing. František Vránek
ředitel
Domov Kopretina Černovice, příspěvková
organizace
Dobešovská 1
394 94 Černovice u Tábora

Vážený pane řediteli,

děkuji Vám za Vaše vyjádření ze dne 5. listopadu 2019 ke zprávě ze systematické návštěvy Domova Kopretina Černovice, příspěvkové organizace, jež proběhla v dubnu roku 2019. Chtěla bych Vám poděkovat za to, že jste mnoho mých opatření již uvedli v realitu (jak vyplývá z Vašeho vyjádření). Oceňuji především, že plánujete přestavbu stávajícího objektu pro lidi s potřebou vysoké míry podpory na rodinné buňky pro tyto klienty. Na druhou stranu považuji za potřebné reagovat na některé body Vašeho vyjádření a konstatovat ještě následující.

Opatření č. 1, 2, 3 – zajistit bezbariérovost domova a pracovat na odbourání ústavních prvků v prostředí; vybavit pokoje odpovídajícím vybavením; společně s klienty vytvářet na pokojích příjemné prostředí odpovídající osobnostem klientů.

K těmto opatřením jste sdělil, že stávající prostory jsou pro klienty domovem a v žádném případě nepřipomínají LDN. Také píšete, že prostory jsou světlé, barevné se spoustou obrázků, květin a dekorací a každý klient oddělení má své osobní věci u sebe na pokoji. Pokoje jsou podle Vás vybaveny dostatečně jak po stránce funkční, tak estetické.

Prostředí na odděleních napříč domovem

Jak deklaruji přiložené fotografie pořízené napříč domovem, na některých odděleních lze jen těžko hledat dekorace, květiny, obrázky či osobní věci klientů. Pokoje na rozdíl od Vás neshledávám jako dostatečně vybaveny ani po stránce funkční, ani estetické. Ze zkušenosti také mohu konstatovat, že oddělení 1A a 1C svým uzpůsobením a vybavením skutečně připomínají spíše zdravotnické zařízení než službu domov pro osoby se zdravotním postižením. Pevně doufám, že proměně prostor v domov pomůže Vámi avizovaná přestavba na rodinné buňky, neboť jak jsem již uváděla ve zprávě, právě lidé s potřebou vysoké míry podpory by měli mít kolem sebe vytvořeno prostředí, které je pro ně příjemné, podnětné a vyvolává pocit domova.

Píšete také, že se snažíte klienty zapojovat do výzdoby na pokojích a společných prostorách a výzdobu přizpůsobovat jejich individuálnímu vkusu. Fotografie s poličkou s velikonočními zajíčky, kterou jsem dala do zprávy jako příklad nevhodné výzdoby, vysvětlujete tak, že se jedná o výrobky klientů, připravené na prodejní velikonoční výstavu, nikoliv o výzdobu oddělení. Zmíněnou fotografii jsem zvolila jako ilustrativní, s nevhodnou výzdobou jsem se setkala na více místech domova (viz jiná fotka níže).

Výzdoba na chodbě domova

Na opatřeních týkajících se individualizace a deinstitucionalizace prostředí na základě výše zmíněného nadále trvám.

Opatření č. 4 – zajistit v domově pro klienty vhodné orientační prvky.

Sdělujete, že v rámci vytváření domácího prostředí nepovažujete za vhodné označovat jednotlivé místnosti, přičemž uvádíte, že lidé doma také nemívají označeny místnosti.

Kromě toho, že místnosti v domově v rozporu se svým tvrzením prokazatelně označujete (viz fotografie níže), poukazovala jsem ve své zprávě spíše na nevhodnou a nepřehlednou formu označování (psaným textem nebo čísly, kdy klienti neumějí číst, mohou mít zrakové obtíže atd.), jež nepomáhá klientům v orientaci. Ačkoliv píšete, že se všichni klienti po prostředí plně orientují, doporučuji pro případy příchodu nových klientů či zhoršení zdravotního stavu stávajících klientů zajistit vhodné orientační prvky pro klienty.

Příklady označení místností v domově

Opatření č. 6 – systematicky podporovat klienty podle jejich schopností v přípravě na přechod do nízkokapacitních služeb v běžné komunitě.

Ve svém vyjádření uvádíte, že se snažíte dlouhodobě podporovat klienty v přípravě na přechod do nízkokapacitních služeb. Píšete také, že pokud to umožňuje kapacita chráněného bydlení ve městě, klientům nabízíte možnost přechodu do této služby.

O práci s klienty směrem k osamostatnění a přechodu do služeb jiného typu jsem v individuální dokumentaci klientů ani jinde nedohledala záznamy. Doporučuji tedy práci, kterou v této oblasti s klienty realizujete, zaznamenávat, a to ať už je zařazena do individuálního plánování, či jinak systémově uchopena. V souvislosti s přechodem klientů do chráněného bydlení bych také ráda zmínila, že klientům mohou být kromě služeb chráněného bydlení ve městě nabízena také jiná chráněná bydlení či další sociální služby podporující život v přirozeném sociálním prostředí.

Opatření č. 12 – zajistit zastupitelnost pracovníků tak, aby vždy byly zajištěny aktivizační činnosti pro klienty.

Sdělujete, že aktivizační činnosti v době nepřítomnosti vychovatelky na zdravotním oddělení zajišťují sestry. Vykonávají je však až v případě, kdy jim zbude čas po všech nezbytných ošetrovatelských činnostech. Je tedy otázkou, jak často mohou zdravotní sestry (s ohledem na své jiné povinnosti) reálně vykonávat aktivizační činnosti s klienty.

Pokud je klientům služby poskytována převážně ošetrovatelská péče, neodpovídá takové poskytování služby sociální službě, ale spíše službě zdravotnické. Chápu, že zajištění odpovídajícího personálu může být s ohledem na nastavení systému sociálních služeb náročné, nicméně pokud je poskytována služba domov pro osoby se zdravotním postižením, měla by být poskytována ve všech svých aspektech.¹

Nadále tedy doporučuji usilovat o navýšení počtu personálu za účelem zajištění většího prostoru pro individuální práci s klienty a jejich aktivizaci.²

Opatření č. 21 – spolupráci s orgány sociálně-právní ochrany dětí zaznamenávat do dokumentace.

Uvádíte, že návštěvy pracovníků orgánů sociálně-právní ochrany dětí (dále také „OSPOD“) zaznamenáváte na odděleních v knize návštěv. Takovéto záznamy považuji za nedostatečné. Je jen obtížně dohledatelné, kdy byl kdo z jakého úřadu za jakým dítětem, co bylo předmětem návštěvy, jak domov spolupracuje s OSPOD u konkrétních dětí, jaké byly například podniknuty společné kroky směrem ke zlepšení situace dítěte atd.

1 Tak jak je definována v § 48 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

2 Jak sám uvádíte ve vyjádření, nedostatek personálu se promítá i do dalších aspektů poskytované péče, například do vzdělávání, využívání alternativní a augmentativní komunikace, podávání léků atd.

Doporučuji proto, aby byly tyto důležité informace zaznamenávány v individuální dokumentaci dětských klientů či u sociálních pracovníků a aby byly přehledné a snadno dohledatelné.

Kromě reakcí na opatření uvedená ve zprávě ve svém vyjádření také upozorňujete na nedostatek lékařů, a zejména pedopsychiatrů. S tímto problémem se setkávám v sociálních službách velice často. Uvědomuji si, že ztížená dostupnost zdravotní péče není jen rizikem pro klienty, ale znesnadňuje také Vám jakožto poskytovatelům řádné poskytování sociálních služeb. Považuji tak Vámi nastíněnou situaci za jedno ze stěžejních zjištění, kterými je třeba se zabývat do budoucna a systémově je řešit.

Opatření č. 27 – systematicky se zabývat otázkou sexuality (aktualizovat protokol sexuality, zajistit dostatečný počet sexuálních důvěrníků atd.)

Ve svém vyjádření píšete, že se sexualitou v domově zabýváte dlouhodobě, oblast pro Vás není tabu, Vaši zaměstnanci jsou proškoleni, nicméně se Vám prozatím nepodařilo najít žádného sexuálního důvěrníka.

Oceňuji, že se otázkou sexuality klientů ve Vašem domově zabýváte, a chápu, že může být problematické najít vhodnou osobu na pozici sexuálního důvěrníka. Ráda bych zde nicméně uvedla, že existuje mnoho dalších cest, jak téma sexuality klientů s postižením v domově posouvat vpřed, a zvyšovat tak samostatnost a nezávislost života klientů v této oblasti (například proškolit v oblasti sexuality klienty, aktualizovat sexuální protokol, kde budou proklamována práva klientů v této oblasti atd.).

Závěr

Z hlediska účelu systematické návštěvy, kterým je posílení prevence špatného zacházení, hodnotím Vaše vyjádření jako dostatečné a své šetření uzavírám.³

I přesto ocením, pokud se budete chtít vyjádřit ještě k poznámkám uvedeným v tomto dopisu. V takovém případě si dovoluji Vaši odpověď očekávat do 40 dnů od doručení tohoto dopisu.

Vážený pane řediteli, dovoluji Vám a ostatním zaměstnancům Domova Kopretina Černovice, příspěvkové organizace, ještě jednou poděkovat za součinnost poskytnutou během systematické návštěvy.

S pozdravem

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D., v. r.
veřejná ochránkyně práv
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

³ Ve smyslu § 21a odst. 4 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.